పావురాల కథ

- డాక్టర్ సోమరాజు సుశీల

ఎంత ప్రయత్నం చేసినా కళ్ళు విడట్లేదు. ఆ మసక మెలకువలో రోజంతా చేయాల్సిన పనులు, వెళ్ళాల్సిన ఫంక్షనులూ దోమల్లా కుడుతున్నాయి. పెద్ద పట్టించుకోకుండా గట్టి ముసుగుపెట్టే ప్రయత్నంలో వుండగా ఈయన గొంతు వినిపించింది.

''పెన్నేదీ? దాని ప్లేసులో అది లేకుండా ఎక్కడికెళ్ళిందీ?''

''టీ తాగడానికెళ్ళిందేమో! కాసేపట్లో వచ్చేస్తుంది. అయినా తెల్లారకట్ల మీకు పెన్నుతో ఏం పని?''

''రాత్రంతా కన్నార్పకుండా హాలీవుడ్ సినిమాలు చూస్తే నీకు 8.30 తెల్లారకట్లలాగా వుంటుంది. ఇంతకీ పెన్నెక్కడుంది
పెన్ను టీ ఎందుకు తాగుతుందీ ఇంకు తాగుతుంది కాని''

''అయ్యో అప్పుడే తెల్లారిపోయిందా? టిఎన్‌టి సినిమాలు
ఎంచక్కా చిన్నప్పుడు మానాన్నా నేనూ లీలామహల్లో చిప్సు
తింటూ రెండో ఆట చూస్తున్నట్లుంది.
''పాపం మా నాన్న ఎంత మంచివారో?''

''పోన్లే నయం! మా అదృష్టంకొద్దీ, నీకు మీ నాన్నతో సినిమాలు చూసినట్లుంటాయి, హాలివుడ్ హీరోలందరూ మీ నాన్నగారిలా వుంటారు. పెన్ను! ''

''పెన్ను కనపడకపోతే టీవీ పక్కన పెన్సిల్ వుంటుంది చూడండి, మళ్ళీ అదెక్కడెందుకుందని మొదలెట్టకండి. సండే సందడి పజిల్ రాస్తూ అక్కడ పెట్టాను, ఇంతకీ మీకు పెన్నెందుకు?''

''నిన్న నీకు చెప్పలే? సాయంత్రం ఎడ్వర్టైజ్‌మెంట్ ఇవ్వాలని, పెన్సిల్‌తో రాస్తే తీసుకుంటాడా?''

''ఆ! డబ్బిస్తే బలపంతోరాసినా తీసుకుంటాడు. ఏమిటి ఎడ్వర్టైజ్‌మెంట్? అంత హడావిడిగా, తక్కువ వడ్డీకి ఎవడైనా అప్పిస్తాడేమోననా?'' నెమ్మదిగా ఇక లేస్తున్నా. గబగబా కాగితం మీద ఏదో బరికి కళ్ళజోడు నా ముఖానికి తగిలించి చేతిలో ఆ పేపరు పెట్టి వెళ్ళిపోయారు. ఇంత అర్జెంటుగా ఈయనకి ఏం కావాల్సి వచ్చింది చెప్మా అని తీసి చదివా– ''ప్రియమైన గౌరవనీయులైన మా బంధుమిత్రులకు, మీ ఇంట జరగబోవు వివాహములు, జన్మదినములు, పేరంటములు, పూజలు, వ్రతములు, వీడ్కోళ్ళు, విందులు మొదలగు అన్ని శుభకార్యములకు మా ఇరువురి ఆశీస్సులు, శుభాకాంక్షలు, అభినందనలు ఎల్లపుడూ వుంటాయి. పనులు మరియు వయోభారం వల్ల మేం స్వయంగా పాల్గొనే పరిస్థితులు లేనందువల్ల మమ్మల్ని

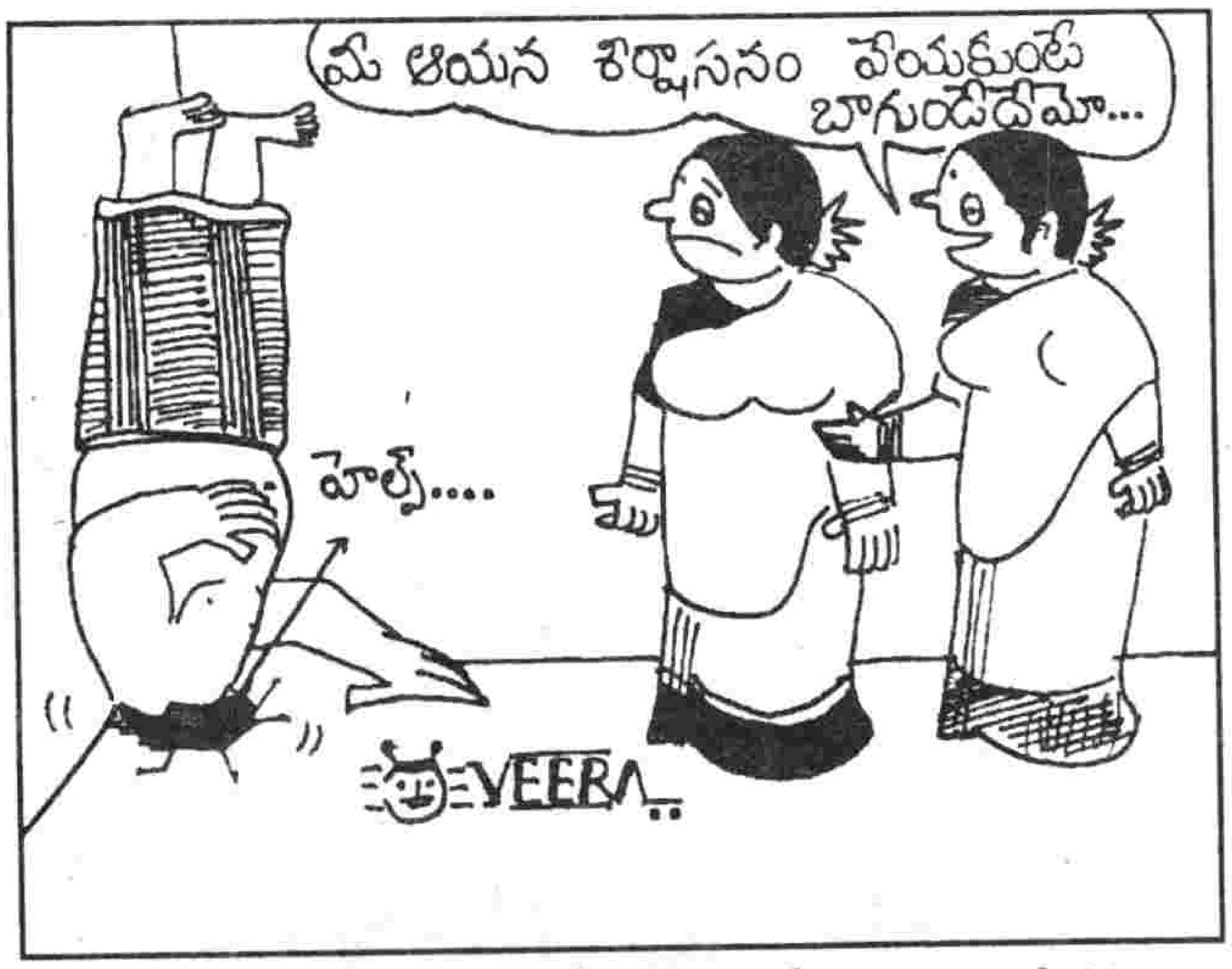

ఆహ్వానించి మీ ,మా విలువైన సమయం వృథా చేయవద్దని నా ప్రార్థన. ఇట్లు భవదీయులు... ''

ఒక్క దెబ్బతో నా నిద్ర పటాపంచలైపోయింది. ఈ మనిషికి ఒక్కపూటలో ఏమైంది? నిన్న కూడా మామూలుగానే వున్నారు. ఈ వయసుకే మతిపోతుందా?

''ఆ! చదివిన పేపరు చాలు గానీ, పక్కన పెట్టండి. ఏమిటీ పిచ్చి రాతలు? మన 30 ఏళ్ళ సంసారంలో ఒక్కసారైనా పండక్కిగానీ పెళ్ళికిగానీ వచ్చారా నాతో? పోనీ నేనెప్పుడైనా బలవంతం చేశానా? అసలా మాటకొస్తే ఈ మధ్య ఎవరూ మీరు రావట్లేదని కూడా అగడట్లేదు తెలుసా?''

''ఎలా అడుగుతారు? ఎక్కడైనా తోరణం కట్టడం ఆలస్యం, నువ్వెళ్ళిపోయి అనృతదోషం అంటకుండా మా ఆయన ఎక్కడికీ రారండీ! ఆ చేసే మర్యాదేదో నాకే చేయండీ అని చెప్తుంటే. ఇవేళ ఎలాగైనా పేపర్ కిచ్చేయి!''

''మీరు రానపుడు, నేవెడితే మీకేమిటి అభ్యంతరం? అంతగా ఇష్టం లేకపోతే మానేస్తా! అంతేగానీ, ఈ తిక్కరాతలేమిటి, మమ్మల్నెవరినీ పిలవకండని!''

''నా కారణాలు నాకున్నాయి. చెప్తే నీకెలాగూ అర్థంకాదు. వినే అలవాటు అసలు లేదు. పెళ్ళి పిలుపులని పేరెట్టుకుని ఆదివారం తెల్లారకట్లే, మిట్టమధ్యాహ్నామో, రాత్రి పదకొండింటికో పది మంది రావటం, పదిహేనేళ్ళ క్రితం కట్టిన ఇంటిని పట్టుకుని భలే కట్టారే ఇల్లు, ఏ మాత్రం అయిందేమిటి? అని వెధవ ప్రశ్నలు! జీవితంలో రెండు మూడుసార్లు కూడా కలవని వాళ్ళందరి పెళ్ళిళ్ళకి నువ్వు తయారవడం. పిలవకపోతే బాగుండదని వాళ్ళు పిలవడం, పిలిచాక వెళ్ళకపోతే బాగుండదని నువ్వు అన్ని పనులూ మానుకుని వెళ్ళిపోవడం. అసలు జనాలకి మతులు పోతున్నాయి. ఉన్నవాడైనా, లేనివాడైనా పెళ్ళో మరోటో పేరు చెప్పుకుని వందలకొద్దీ మనుష్యులని పోగెయ్యడం, చిప్ప భోజనాలకి లక్షలు తగలెట్టడం. ఇంతకీ నువ్వు పేపరుకిస్తావా, ఇవ్వవా? రాజునిమ్మంటావా?''

''మీరు రాసిన మేటరుకి పదిహేను వందలవుతుంది. కనీసం నాలుగు సార్లైనా వెయ్యాలి. నాలుగు పేపర్లలో ఐనా వెయ్యాలి. అంటే కొన్ని వేలవుతుంది. నా దగ్గరంత డబ్బు లేదు తగలెయ్యడానికి!''

''టైం మాత్రం వుంది. నాక్కోపం తెప్పించకు. ఆదివారం ఆంధ్రజ్యోతిలో వెయ్యి. ప్రస్తుతానికి సరిపోతుంది. తర్వాత చూద్దాం!''

''సర్లెండి''!

''ఏమిటి సర్లెండి? జాగ్రత్త!''

ఆలోచనలో పడ్డా. గడిచిన మూడురోజులనుంచీ హైద్రాబాద్‌లో నిర్విరామంగా జరుగుతున్న పెళ్ళిళ్ళలో ఏ ఒక్కటీ వదలకుండా ఆఫీసుకి ఎగనామం పెట్టి హాజరయ్యానని ఈ సారికి కోపం వచ్చినట్టుంది. నేను మాత్రం ఛస్తానా. ఏదైనా ఫంక్షన్‌కి పిలిస్తే వెళ్ళకపోవడానికి ఎక్స్‌ప్లనేషన్స్ ఇచ్చేకన్నా వెళ్ళిరావడమే నాకు సుళువనిపిస్తుంది. వెళ్ళాక ఎలాగూ వెళ్ళిన వాళ్ళని ఎవరూ పట్టించుకోరు. కానీ వాళ్ళు రాలేదా వీళ్ళని తీసుకురాలేదా? అని అడుగుతారు. మర్యాదలన్నీ కాటరింగువాడు చెయ్యాల్సిందే! కిలో బరువున్న ప్లేట్లు మోసీ మోసీ నా చేతులూ, బిర్యానీ, పచ్చి ఉల్లిపాయలూ తిని తినీ నా నోరూ చచ్చుబడిపోయాయి. ఈయనక్కోపం వచ్చిందంటే పాపం ఆయన తప్పేం లేదు. నాకే విసుగొస్తోందంటే నిజంగానే పరిస్థితులంత దారుణంగానే ఉన్నాయి. ఈయనతో పొద్దున్నే తగవు పెట్టుకుంటే జరగదు. అట్నుంచి నరుక్కు రావాల్సిందే!

''ఈ వేళొక్కరోజు మాట్లాడకండి! మొత్తం ఐదు చోట్లకెళ్ళాలి. రెండు వడుగులు, ఒక పెళ్ళి, ఒక రిసెప్షను, ఒక సత్యనారాయణ వ్రతం. రేపు పొద్దున్ననించీ సాయంత్రం దాకా ఫ్యాక్టరీలోనే వుంటా. ఎక్కడికీ కదలను సరేనా?''

''సరే. ఈ ఎడ్వర్టైజ్‌మెంట్ మాత్రం ఇచ్చేసి రా! మర్చిపోయావంటే మళ్ళీ వెళ్ళాల్సివస్తుంది,

పిచ్చి బ్రాహ్మడు. రేపట్నుంచి వెళ్ళనంటే సంతోషపడ్డారు. ఈ వేళే ఆఖరి ముహూర్తం. ఎల్లుండినించీ మూఢాలు. మళ్ళీ కొన్నాళ్ళు పనిచేసుకోవచ్చు! అన్నీ ఈయన కెందుకూ చెప్పడం. అయినా నాకు తెలీకడుగుతాను ఫ్యాక్టరీలో వుంటేనే పనిచేసినట్లా? అందరం అక్కడే పడుంటే బయటపనులెవరు చేస్తారూ! అర్థం చేసుకోరూ!

పదిన్నరకే ముహూర్తం. కాచిగూడ వరకూ పోవాలి. స్నానం చేసొచ్చి ఓ మాదిరి పట్టుచీర కట్టి తయారౌతున్నా. అత్తయ్యగారొచ్చి ''అమ్మాయ్, మరువం వేసి కట్టనా, కనకాంబరాలేసి కట్టనా?''

''ఏమిటి కట్టేది?''

''చామంతిపూలు, నువ్వు పెళ్ళికెడుతున్నావుగా!''

''చాల్లెండి. ఛామంతి పూలొక్కటే తక్కువ! నా సింగారానికి. ఫోన్లేమైనా వచ్చాయా?''

''నువ్వు పూజలో వుండగా పావని ఫోన్ చేసింది''

''ఏమిటట? నిన్ననేగా మాట్లాడాను!''

''నిన్ను పదిన్నరకల్లా ఆఫీసుకొచ్చేయమంది.''

''ఏ ఆఫీసు? హైదరాబాద్‌లో ఎన్ని వందల ఆఫీసులున్నాయి. మళ్ళా చెయ్యమనలేక పోయారా! పెళ్ళి కెళ్ళాలని చెప్పలేదూ?''

''తను వకీలు దగ్గరికెళ్ళి అట్నుంచటే అబిడ్స్ వచ్చేస్తానంది. ఎం.డిగారు 11 వరకే వుంటారుట. నిన్ను అర్జెంటుగా ఎన్ని పనులున్నా మానుకుని రమ్మంది. నీకన్ని వివరాలూ తెలుసునంది. వీలుంటే మీ తోటివాళ్ళ నెవరినైనా ఇద్దరాడవాళ్ళని తీసుకురమ్మంది.''

ఇలా టిదేదో వస్తుందని పొద్దున్నే ఈయన గొడవ పెట్టినపుడే అనుకున్నా. ఇప్పటికిప్పుడు ఇద్దరాడవాళ్ళంటే ఎక్కడ దొరుకుతారు?

''పోనీ, నేను పనికొస్తానా?''

''మీరొకరు. అన్నిటికీ తయారౌతారు! ఇదేమైనా పెళ్ళికెళ్ళడం అనుకున్నారా? అప్పుడే తొమ్మిదిన్నరైపోయింది.''

''నే పోతున్నా! భోజనం ఈయన కొక్కరికే పంపండి. నేనొచ్చేసరికి సాయంత్రం అవచ్చు. నా కోసం అన్నం వండానని సాయంత్రానికి చద్దన్నం ఉంచకండి! వింటున్నారా?''

''ఆ! ఎవరిమీద యుద్ధం? నీకు ఊళ్ళోవాళ్ళ ఊసులెందుకు. నీకక్కరలేని విషయాలు లేవు. మళ్ళీ వాడేమంటాడో? ''

''వాడూ అనడు, వీడూ అనడు. అన్నీ మీరు చెప్తేనేగా తెలిసేది? పెళ్ళి కెళ్ళాననుకుంటార్లే. మీరుగాని చెప్తేఊరుకోను. పోతున్నా!''

''శుభం! వెళ్ళిరా!''

చీర మార్చేసి హడావిడిగా బయల్దేరి కరెక్ట్ టైంకే ఆఫీసు చేరుకున్నా. దారిలో కామేశ్వరి గారినీ వాళ్ళ పక్కింటి వాటా ఆవిడ రిటైర్డు టీచర్ గారినీ ఎక్కించుకొచ్చా! సైన్సు చదువుకున్నానన్న మాటేగానీ, నాకు మూఢ నమ్మకాలెక్కువ. ముగ్గురం వెడితే పని అవదేమోనని భయం. అందుకే బతిమాలి ఆవిడని కూడా తీసుకొచ్చా... కూడా వుంటే చాలు మాట్లాడనక్కరలేదని ధైర్యం చెప్పి!

కామేశ్వరి గారు బయాలజీలో ఎమ్మెస్సీ చేసింది. ఏదో కొత్తది కనిపెట్టానని చెప్పి వాళ్ళాయన ప్రాణం తీసి నాలుగు లక్షలు పెట్టి యూనిట్ పెట్టింది. కానీ ఏడాది తిరక్కుండానే విషయం తనవల్ల కాదని గ్రహించి వెంటనే యూనిట్ మూసేసి అదో ఇదో అమ్మేసి అప్పు తీర్చేసుకుంది. ఆయన పెద్ద ల్యాబ్స్‌లో జాయింట్ డైరెక్టర్‌గా చేసి రిటైరయ్యారు. ఎప్పుడూ పుస్తకాల మధ్యలో వుంటారు. ఈవిడకేమో ఇంట్లో క్షణం

కాలు నిలవదు. చదువుకున్నదన్నమాటే కానీ, కబుర్లు మొదలుపెడితే తలాతోకా వుండదు. ఇలాంటి మీటింగులకి బాగా పనికొస్తుంది, తెల్లవారుతూనే నాలుగు గ్లాసుల బియ్యం- అన్నం వండేసి పెద్ద గిన్నెడు సాంబారు చేసేసి బల్లమీద పెట్టేస్తుంది. ఆ సాంబార్లోనే వెయ్యదలుకున్న కూరలన్నీ చామ దుంపలైనా సరే, కాకరకాయలైనా సరే నేసేసి మల్టీ నేషనలంత స్ట్రాంగ్‌గా చేస్తుంది.

మళ్ళీ తెల్లవారే వంటింట్లోకి వెళ్ళడం. ఇంక ఆ సాంబారు బల్లమీద పెట్టేసిందంటే బయటికి వెళ్ళడానికి రెడీ అన్నమాట. ఊళ్ళో ఏ మీటింగులైనా, వర్క్ షాపులైనా, ధర్నాలయినా, నిరాహారదీక్షలైనా ఆవిడ తయారే. నా వల్లకాదు. నాకు ఓపికలేదు - అనే మాట ఇప్పటివరకు ఆవిడ నోటమ్మట నుంచి నేను వినలే. అరవయ్యేళ్ళ వయస్సులో ప్రతి ఇష్యూకి టీనేజర్స్ కన్నా ఎక్కువ రెస్పాండౌతుంది. ఇందాక ఫోన్లో

ఇట్లా పావనిగారి యూనిట్‌ని బలవంతంగా కార్పొరేషన్ వాళ్ళు తాళాలేసేశారు. మనం నలుగురం వెళ్ళి ఎం.డి.గారి నడుగుదాం వస్తారా? అంటే ఆ మాత్రం సాటి వాళ్ళకి సాయం చెయ్యకపోతే ఎలా? అని పక్కింటావిడని కూడా తీసుకు చక్కా వచ్చింది. ముగ్గురం కూచుని కబుర్లు చెప్పుకుంటుంటే పావని వచ్చింది. మహా టెన్షన్లో వుంది. మరి లాయరేమన్నారో?

పావనితో నాకు పదేళ్ళ పరిచయం. అప్పటికే స్కూటర్ యాక్సిడెంట్‌లో వాళ్ళాయన పోతే ఇద్దరు మగ పిల్లలని పెంచుకొస్తోంది. తనకున్న డబ్బులు, ఆయన పోయినప్పుడు వచ్చిన కాంపెన్సేషన్ సొమ్ము అంతా మదుపు పెట్టి చిన్న యూనిట్ పెట్టుకుంది. అందులో కాగితం ట్రేలు, పాకేజింగ్ పేపర్ తయారుచేసేవారు. ఆ రోజుల్లో ఇండస్ట్రీలు పెట్టమని ప్రభుత్వం చాలా ప్రోత్సహించేది. ఈవిడది ముక్కుసూటిగా పోయే స్వభావం. కష్టపడి చేస్తుంది కానీ సరైన సలహాలిచ్చేవాళ్ళు లేక కొంత అనుభవం లేక కొంత మొదట్లోనే కొన్ని పొరబాట్లు చేసింది. ఇంక ఆ తర్వాత ఎంత ప్రయత్నించినా ఎన్ని కష్టాలు పడ్డా ఆ ఊబిలోంచి బయటపడలేక పోతోంది.

''ఎందుకు పావనీ? అంత కంగారు పడతావు. ఎం.డి. గారిని రిక్వెస్ట్ చేద్దాం. అంతగా కుదరక పోతే కోర్ట్ కెళ్దాం!''

''లేదండీ, అదే ఇప్పుడు లాయర్‌గారిని కనుక్కుని వస్తున్నా! మూడు ఇన్‌స్టాల్‌మెంట్స్ కన్నా ఎక్కువ బాకీ వుంటే వీళ్ళకి యూనిట్ లాక్‌చేసిఆక్షను వేసే అధికారం వుందట. కోర్టు పర్మిషన్ కూడా అఖ్ఖర్లేదట.'' ఇంతలోకీ, మాకు పిలుపు వచ్చింది. టీచర్‌గారు కొంపముంచరు కదా! ఆవిడ క్లాసులో కెళ్ళినంత ధైర్యంగా లోపలి కొచ్చేసింది. నలుగురం కూచోగానే ఆయన పాపం మంచినీళ్ళు తెప్పించారు.

''ఏ మహిళా సంస్థమ్మా మీది? ఈ సంవత్సరం ఎడ్వర్‌టైజ్‌మెంట్ కోటా ఐపోయింది. మా పిఆర్‌ఓని కలవాల్సింది!''

''మేం ఎడ్వర్‌టైజ్‌మెంట్ కోసం రాలేదు సార్! నా పేరు పావని. వీళ్ళు మా తోటి వ్యవస్థాపకులు. అందరం స్వయంగా యూనిట్స్ నడుపుతూ వుంటాము.''

''మీదే యూనిటమ్మా?'' ఎంతైనా ఐఏఎస్ ఆయన గదా! టీచర్‌గారిని అడిగారు. నాకైతే, గుండె డెక్కు పట్టేసి నట్లైపోయింది. ఇంకేముంది? అంతా ఐపోయింది. ఆవిడ మొదలుపెట్టింది. ''పౌల్ట్రీ ఫీడ్ చేస్తామండీ. మియాపూర్ దగ్గర వుంది. మాకు అప్పేం లేదు. సొంత డబ్బుతోనే చేస్తున్నాం. పదిమంది పనివాళ్ళున్నారండీ. పావనిగారిదీ మాదీ ఒకే ఊరు. ఆవిడని చూస్తే నాక్కూడా ఏదైనా చెయ్యాలనిపించి నాలుగేళ్ళక్రితం మొదలుపెట్టానండీ. ఇప్పుడు పాపం ఆవిడకి సాయం రమ్మంటే వచ్చానండీ! మాకెవరికైనా సమస్యలొస్తే ఒకరికొకరు తోడుగా వుంటామండీ!''

''మేం నలుగురం వచ్చామని మీరు మరోలా అనుకోకండి. నిన్న జరిగిన సంఘటనతో నేను చాలా నెర్వస్‌గా ఐపోవడంతో నాకు తోడుగా వీళ్ళు వచ్చారు!'' అంది పావని.

''చెప్పండి. నేను చేయగల సాయం ఏదన్నా వుంటే తప్పకుండా చేస్తా! మీ యూనిట్ పేరేంటన్నారు? నిన్న ఏం జరిగింది.''

''మాది ఉషా పాకేజీస్ సర్! 89లో మీ కార్పొరేషన్ వాళ్ళు నాకు మెషినరీకి 19 లక్షలప్పిచ్చారు. నేను 4 లక్షలు మార్జిన్ కట్టి ఒకటిన్నర ఎకరం నేల, 3 వేల అడుగుల షెడ్ కొలేటరల్‌గా ఇచ్చాను, మాది చర్లపల్లిలో వుంది సార్! నిన్న ఉదయం మీ ఆఫీసునుంచి కొందరు అఫీషియల్స్ వచ్చి పనిచేస్తున్న 20 మంది వర్కర్లని బయటకి పంపి యూనిట్‌కు తాళాలేసేశారు సార్! ఈ నెలాఖరులోగా 2 ఇన్‌స్టాల్‌మెంట్లు కడతామని చెప్పినా వినిపించుకోలేదు. పైగా ఈవారం డిస్పాచ్ చేయాల్సిన స్టాకు కూడా లోపలుండిపోయింది. దాని విలువే 15 లక్షలుంటుంది!'' పావని నోట మాట కూడా సరిగ్గా రావటం లేదు. దుఖం, ఆవేశం, నిస్సహాయతా- అన్నీ కలగలిపి ఒక ఆడకూతురు మాట్లాడుతుంటే పాట కచ్చేరిలా వుండదు కదా!

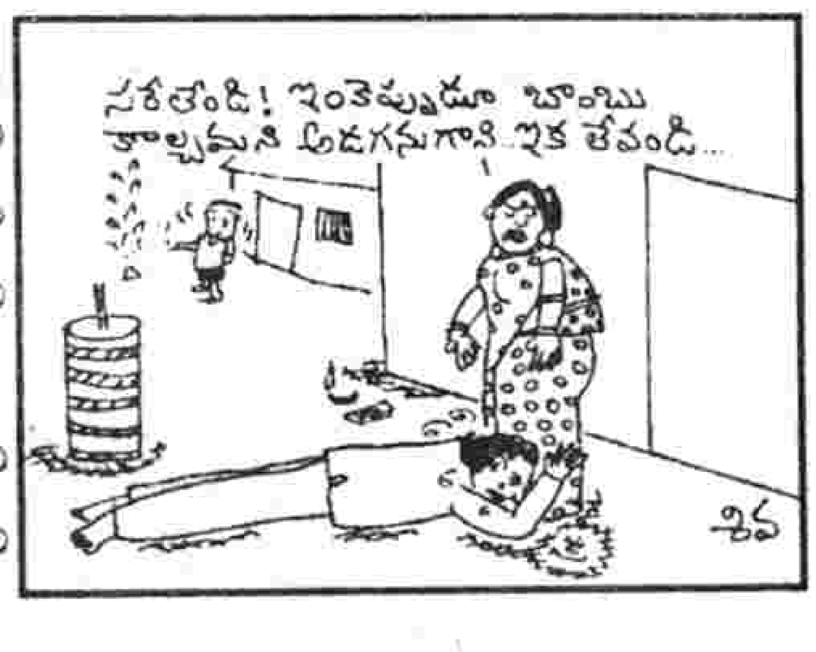

తన కంఠస్వరం విని ఆయన కూడా ఇబ్బందిగా ఫీలయ్యారు. ఇంటర్‌కంలో చెప్పారు ''దినకర్, ఉషా పాకేజీస్ ఫైల్‌తో ఒకసారి వస్తారా?''

రెండు నిమిషాల్లో అప్పుడే పన్నెండయ్యిందా అన్నంత కరకరలాడుతూ దినకరుడు ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. ఆ ఫైలు ఎం.డి. గారి ముందు పెట్టి చాలా చిన్న స్వరంతో చెప్పాడు.

''మొన్న కమిటీ యాక్షన్ తీసుకునేందుకు ఎప్రూవ్ చేసింది సార్!''

''వీరికి నోటీసుకాని, లెటర్‌కానీ పంపారా?''

''రెండు నోటీసులు ఇష్యూ చేశాం సార్!''

ఇంతలోనే, తన దస్త్రంలోంచి పెద్ద ఉత్తరం తీసింది పావని. ''మా కొక్కటే వచ్చింది సార్. ఇందులో మా రిప్లై కూడా వుంది. ఈ నెలాఖరులోగా రెండు ఇన్‌స్టాల్‌మెంట్స్, అంటే 80 వేలు కడతామని రాశాం సార్. ఇప్పుడు డిస్పాచ్‌కి రెడీగా వున్న సరుక్కి డిస్ట్రిబ్యూటర్ 80 వేలిచ్చి పట్టుకెళతానన్నారు. మేం ఆ మొత్తం కడదామనుకుని రాశాం సార్! ఎంత చెప్పినా వినిపించుకోకుండా లాక్ చేసేశారు సార్! నడిచే నడిచే యూనిట్‌ని లాక్‌చేస్తే మీ బాకీ ఎలా తీర్చగలం సార్?''

దినకర్ అందుకున్నాడు- ''ఈవిడ ఎప్పటికప్పుడు కడతాననడమేగానీ పెద్దగా కట్టిందేమీలేదు సార్!''

''మొన్ననేగా 40 వేలు కట్టాం?''

''5 లక్షల 60 వేలకి, 40 వేలు కట్టారుట! చూడండి సార్!''

''సర్! అందులో 3 లక్షల 40 వేలు ఇంటరెస్ట్ కాంపొనెంటేగదా!''

''అంటే, మీరు ఈ మధ్య పేమెంటేమీ చెయ్యలేదా?''

''లేదు సార్. ఎప్పుడూ వీళ్ళ పార్ట్‌నర్స్ గొడవలు.''

''దినకర్! ఆమెని చెప్పనివ్వండి!''

ఆ ఐ.ఎ.ఎస్. ఆఫీసరెవరో తప్పుబుట్టినట్టున్నారు. ఇంత పురాతనంగా అంటే నేత చీరలు, ముడులతో వున్న నడి వయసు దాటిన మమ్మల్ని కూచోమని మర్యాద చేయడమే కాకుండా మేం చెప్పేది వినే సాహసం కూడా చేస్తున్నారు.

పావని మొదలుపెట్టింది. ''89లో మన రాష్ట్రంలో ఆ ప్రొడక్ట్ మొదటిసారిగా పెట్టాను. మీరు లోనిచ్చిన ఆరునెలల్లో బిల్డింగ్ పూర్తిచేసి మెషినరీ కూడా ఎరెక్ట్ చేశాం. కానీ పవర్ కనెక్షన్ రావడానికి సంవత్సరం పట్టింది. అప్పట్లో ప్రొడక్ట్‌కి మంచి డిమాండ్ వుండేది. ధర కూడా బాగుండేది. మంచి డిస్ట్రిబ్యూటర్ వుండేవారు. మా ప్రొడక్ట్ చేసే మెషన్‌కి వున్న గిరాకీ చూసి సగం కెపాసిటీతో పనిచేసే మెషిన్ 8 లక్షలకి అదే కంపెనీ వారు తయారు చేశారు. మీరు, మిగతా బ్యాంకులూ కలిపి ఇదే ప్రొడక్టుకి ఇంకో 12 మందికి లోన్లు శాంక్షన్ చేశారు. దాంతో అప్పటివరకు ఒక్కోటి రూపాయి అమ్ముతున్న మా ట్రే అర్ధ పైసలకి పడిపోయింది!

అప్పటికి మేం వడ్డీతో బాటు 4 ఇన్‌స్టాల్‌మెంట్‌లు కూడా కట్టాం. ధరలు తగ్గి చాలా కన్‌ఫ్యూజన్‌లో వున్నప్పుడు మా పార్ట్‌నర్ 20 పైసల వాటా ఆయన డైరెక్టర్‌గా రిజైన్ చేసి మీకు తన గ్యారంటీ విత్‌డ్రా చేసుకున్నానని రాశారు. ఇది కేవలం మా కుటుంబంలో కలహాల వల్ల జరిగింది. అప్పుడుకూడా మీ ఆఫీస్ వాళ్ళు వెంటనే వచ్చి మా యూనిట్‌ని లాక్ చేసేశారు. సుమారుగా నడుస్తున్న యూనిట్ తాళం పడటంతో డిస్ట్రిబ్యూటర్ ఇంకొకళ్ళతో ఎగ్రిమెంట్ కుదుర్చుకుని మమ్మల్ని డిపాజిట్ వాపసు ఇమ్మని అడిగి తీసేసుకున్నాడు!''

''ఇది ఎప్పుడు జరిగింది?''

''92లోనండి. అప్పుడు మా ఊళ్ళో పొలం అమ్మి 2 లక్షలు కట్టి ఒక స్థలం 600 గజాలు సెక్యూరిటీ ఇచ్చి యూనిట్ తెరిపించాం సర్!''

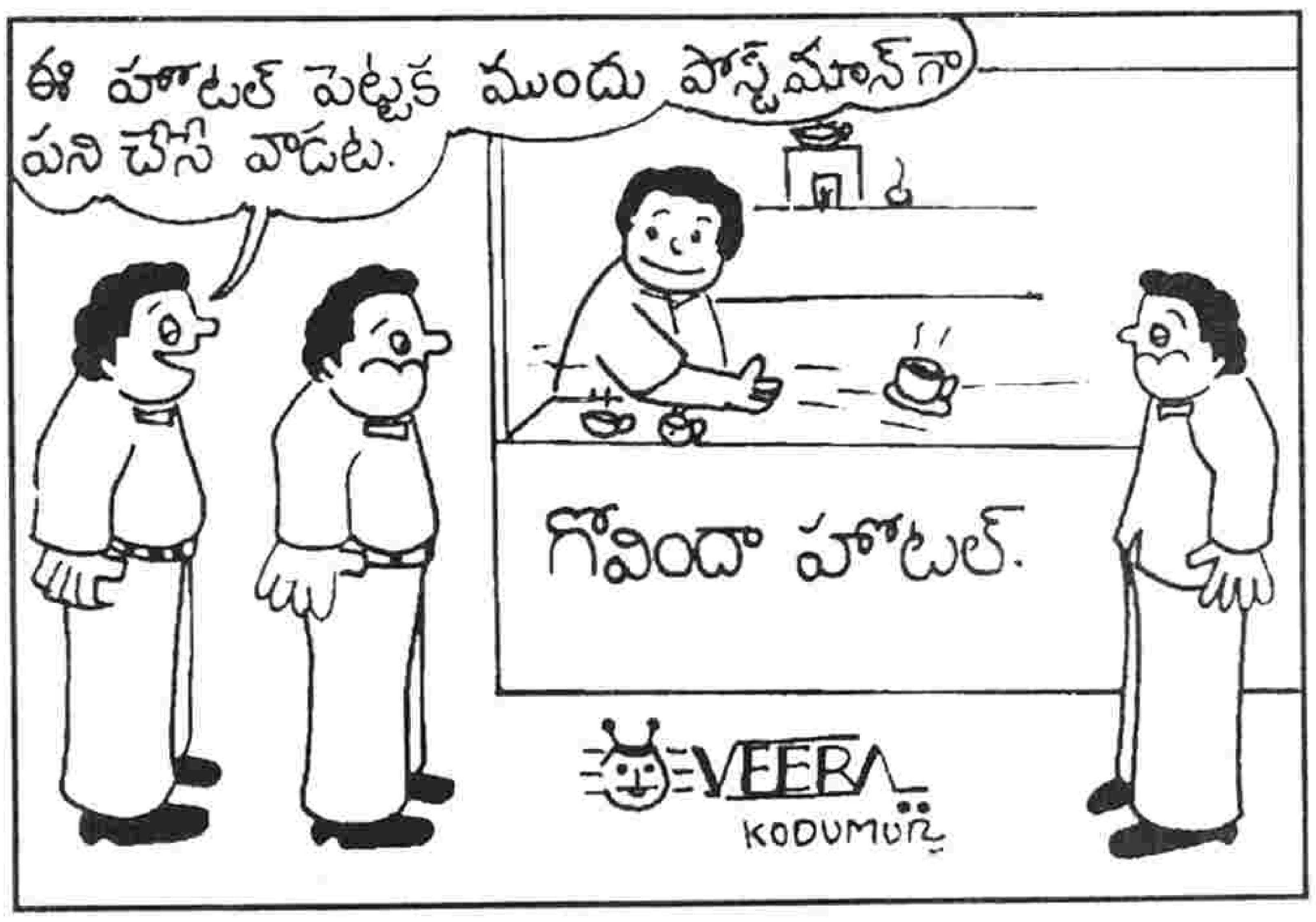

''ఆ తర్వాత ఏమాత్రం కట్టారు?''

''యూనిట్ ఐతే మా చేతికి వచ్చింది గానీ డిస్ట్రిబ్యూటర్ తప్పుకోవడంతో బిజినెస్ బాగా దెబ్బతింది సార్! ఎలక్ట్రిసిటీ బోర్డుకి మినిమమ్ బిల్ ఏడాదికి 12 లక్షలు కడితేగానీ రీ కనెక్షన్ ఇవ్వలేదు. ఈ లోపల కాగితం ధర, ట్రేల ధర ఇంకా తగ్గి 55 పైసలైంది. అందువల్ల ఈ మూడు నాలుగేళ్ళలో కొద్దిగా కట్టాం కానీ, చెప్పిన ప్రకారం కట్టలేకపోయాం సార్!''

''ఇప్పుడు నేను చేయగల సాయం ఏముంటుందమ్మా? కమిటీ అన్నీ ఆలోచించే నిర్ణయం తీసుకుందిగా! తెరిచినా మీరు ఎలా ప్రొడక్షన్ చేస్తారు? ఇంత ఎమౌంట్స్ ఎలా కడతారు?''

ఇంతలో కామేశ్వరి గారి బుర్ర పనిచేసినట్లుంది . ''ఈ పీరియడ్ అంతా సిక్ యూనిట్‌గా పరిగణించి వడ్డీ కాంపౌండింగ్ చేయకుండా మళ్ళీ అంతా రీ షెడ్యూల్ చేయచ్చు గదండీ! ఆవిడ పరిధిలో లేని పరిస్థితుల వల్ల యూనిట్ సిక్ అయితే, ఏం చేస్తారు? తన ప్రయత్న లోపం ఏమీ లేదు కదా. పైగా వున్న ఆస్తులన్నీ ఈ యూనిట్‌కి పెట్టారు కదా!''

నేనూ వంత పాడా.''అమ్మాలన్నా, ఆక్షన్ చేయాలన్నా కూడా నడిచే యూనిట్లైతేనే మంచిది కదా సార్! లాక్ చేస్తే మిషన్లన్నీ పాడైపోతాయి కదా! ఈ లోపున ఆవిడని పని చేసుకోనిస్తే కొంత కడుతూ వుంటారు, మీకు సరైన పార్టీ దొరికితే హాండోవర్ చేస్తామని రాసిస్తారు.''

పాపం ఆయన ఆలోచనలో పడ్డారు. కానీ నక్షత్రకులు లేనిదే పురాణాలెక్కడనించి వస్తాయి. దినకరుడందుకున్నాడు. ''ఏ పేమెంట్ లేకుండా యూనిట్ తెరవడం కష్టం సార్. ముందు వాళ్ళని 2 లక్షలు కట్టమనండి సార్! ''

''లక్షలు కట్టాలంటే కష్టం సార్! పైగా వర్కింగ్ కాపిటల్‌కే ఇంకో 50 వేలు కావాల్సి వస్తాయి.''

''2 లక్షలైనా లేనివాళ్ళు యూనిట్టెలా నడుపుతారమ్మా?'' ఇంక దినకర్ మాట్లాడడం మొదలుపెట్టారు.

''వీరికో లెటర్ ఇష్యూ చేయండి! ఈ మీటింగ్‌ని రెఫర్ చేస్తూ. 2 లక్షలు పది రోజుల్లోగా కడితే రీ కన్సిడర్ చేస్తామని!''

వెంటనే బెల్లు కొట్టారు.

చివరి నమస్కారంపెట్టి బయటపడ్డాం.

కొన్ని యుగాలు ఆయనతో మాట్లాడినట్లనిపించింది. తీరా బైటికొచ్చి చూస్తే 5 నిమిషాలు తక్కువ 11. ఇప్పట్నించీ వెళ్ళిపోయి ఏం చేస్తాం. ఇంకోసారి దినకరుడినే కదుపుదామని వెళ్ళాం. టీ తాగడానికని వెళ్ళిన పెద్దమనిషి 11.30కి వచ్చాడు.

''ఏం మేడం, నేను మీకు మొన్ననే చెప్పాను కదా! ఎవరి దగ్గరికెళ్ళినా పనవదని! నేనప్పుడు మంచి పార్టీని మీకు పంపిస్తే మాట్లాడకుండా తరిమేశారు. ఇప్పుడు నా చేతిలో ఏమీ లేదు!''

''ఏం పార్టీ సార్! 30 లక్షలుచేసే యూనిట్‌కి మీకు 8 లక్షలు కడతానన్నాడు. నాకు ఒక లక్ష ఇస్తానన్నాడు. మిగిలినదెక్కడినించి వస్తుంది? మళ్ళీ మా మీద ఆర్.ఆర్. యాక్ట్‌తో వస్తారు కదా!''

''ఇంక మీకు వేరే ఆస్తులేమీ లేనపుడు భయం దేనికి? ఆ ప్రోడక్ట్‌కి కాంపిటీషన్ ఎక్కువైపోయింది. ధర తక్కువైపోయిందని మీరు అంటున్నారు కదా! తెలిసి తెలిసీ ఎవరొస్తారు?''

''ఉత్త ల్యాండూ, బిల్డింగ్ 25 లక్షలు చేస్తుంది. నా సొంత డబ్బే 10 లక్షలు పెట్టాను. దేనికైనా న్యాయం వుండాలి కదా!''

''మరి మీ ఇష్టం. రేపు లెటర్ పంపిస్తాను!''

నే వెళ్ళింది చోద్యం చూడటానికి కాదు కదా! ''పోన్లెండి సార్! మీ పరిధిలో లేని విషయాలకి మీరు మాత్రం ఏం చేస్తారు? సోమవారం నాడు మా అసోసియేషన్ మీటింగ్‌కి సి.ఎం. గారు వస్తున్నారు-మా సమస్యలు పరిష్కరించడానికి. వారికి విన్నవించుకుంటాం మాకేమైనా సాయం చేసి మా యూనిట్ తెరిపిస్తారేమో? మేమేమీ చార్మినార్ మాకు రాసిమ్మని అడగట్లేదుగా. మా యూనిట్లో పనిచేసుకోనిమ్మంటున్నాం. ఆయన తన వల్ల కాదంటే శతకోటి దరిద్రాలకి అనంతకోటి ఉపాయాలు వుండనే వున్నాయి. కానీ మీరు మాకు ఇన్ని సంవత్సరాలుగా తెలిసిన వారవటం వల్ల మిమ్మల్ని అడుగుతున్నాం. సాయం చేస్తే మీ రుణం ఉంచుకోం.''

''సి.ఎం.గారు నిజంగా మీ అసోసియేషన్‌కి వస్తున్నారా? ఆయనకి అంత తీరుబడెక్కడ?''

''ఎందుకురారు. మేం ఎప్పుడు పిలిచినా ఆయన కాదనరు. మేం అడిగేదాంట్లో రీజను ఆయనకి అర్థం అవుతుందనే నమ్మకం మాకుంది. ఇండస్ట్రీలు పెట్టమనగానే ఐపోదు కదా! మరి మాకు కష్టమొచ్చినపుడు ఆదుకోడానికి కాకపోతే మీరంతా ఎందుకు! రేపు మళ్ళీ మీ దగ్గర ఇంకో పదిమంది అప్పుకి రావాలంటే మేం సరైన ఉదాహరణలవాలి కదా! పనిచేసి అప్పు తీరుస్తామంటున్నాం కానీ బాకీ ఎగ్గొట్టి పారిపోవడం లేదు కదా!'' చెప్పేదేదో చెప్పేసి సెలవు తీసుకుని బయటపడ్డాం.

''ధైర్యంగా వుండండి. సోమవారం నాటికి రిప్రజెంటేషన్ రాసి అందరం సంతకాలు పెట్టి ఇద్దాం. ఇప్పట్నుంచీ డీలా పడకండి!''- ధైర్యం చెప్పి అందరం కాచిగూడలో పెళ్ళి భోజనాల టైంకి చేరుకున్నాం. భోజనాలు చేస్తూ అడిగా.

''టీచర్‌గారూ, మీరు భలేగా చెప్పారే, నాకెంత కంగారు వేసిందో! మిమ్మల్నెందుకు అడిగారో అని''

''ఎందుకమ్మా కంగారూ! నిజంగానే మా మేనల్లుడి పౌల్ట్రీ ఫీడ్ యూనిట్లో నాకు పావలా వాటా వుంది. శని, ఆదివారాలు అక్కడే పనిచేస్తా- ట్యూషన్లుండవు కదాని. నేనేం లేనిది చెప్పలేదు. అసలు నాకింట్రస్ట్ వుండబట్టే కామేశ్వరిగారడగగానే వచ్చా!''

ఈసారి ఆశ్చర్యపడటం నా వంతైంది. ఎవరిళ్ళ దగ్గర వాళ్ళని
దింపి ఫ్యాక్టరీ చేరుకునే సరికి రెండయింది. ఆయన అప్పటికే భోంచేసి ఏదో చదువుకుంటున్నారు.

''అయ్యో! అంతా తినేశా నీకుంచడం మర్చిపోయి!''

''మీరేం మర్చిపోలేదు. మీ కొక్కరికే పంపారు అమ్మ. ఇంట్లో ఏం చెప్పారు మీతో?''

''పెళ్ళిళ్ళకెళ్ళదుట. పావనితో కలసి ఏదోమీటింగ్ కెళ్ళిందని చెప్పారు. నాతో చెప్పద్దన్నావన్నారు. ఇంతకీ ఏమన్నారు ఎం.డి. గారు? వర్కింగ్ అవర్స్‌లో ఊరికే పెళ్ళిళ్ళనీ పేరంటాలనీ తిరిగితే, చికాకేస్తుంది కాని ఎవర్కైనా ఉపయోగించే పనులు చేస్తే ఎవరు కాదంటారు?''

''గొప్పే. పొద్దున్నే నాకెంత విసుగొచ్చిందో? ఎం.డి. గారు మర్యాదగానే విన్నారు. కానీ పనయ్యేట్టు లేదు. చెప్పడం అయితే గట్టిగానే చెప్పాం. ఇంక సి.ఎం. గారికి రిప్రజెంటేషనిద్దామనుకున్నాం,''

చింకి చేటంత మొహం చేసుకుని శనివారం పన్నెండయ్యేసరికి మా యూనిట్‌కి వచ్చింది పావని- చేతిలో రెపరెప లాడుతున్న కాయితంతో. ''పొద్దున్న దినకర్‌గారు ఫోన్‌చేసి రమ్మంటే ఆఫీసుకెళ్ళా! వారం రోజుల్లో 50 వేలు కడితే యూనిట్ తెరుస్తారట. 6 నెలల్లో రెగ్యులరైజ్ చేయమని ఉత్తరం ఇచ్చారు. ఇదుగో, మీకు ఎలా థ్యాంక్స్ చెప్పుకోవాలో?'' తనకి సంతోషంతో కళ్ళనిండా నీళ్ళే.

''అవి చాల్లే! మళ్ళీ ఈ పరిస్థితి రానీయకు మరి!''